

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Karla Šimky a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobce: **A. P. B. B.**, zastoupený JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou se sídlem Žitná 45, 110 00 Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 7. 2006, č. j. OAM-690/VL-07-04-2006, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2007, č. j. 28 Az 42/2006 - 23,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2007, č. j. 28 Az 42/2006 - 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20. 7. 2006 neudělil žalovaný žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu); současně vyslovil, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona.

Žalobce napadl toto rozhodnutí žalobou doručenou Krajskému soudu v Hradci Králové dne 8. 8. 2006; krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 31. 1. 2007 zamítl.

Proti rozhodnutí krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) včasnou kasační stížnost, v níž namítl, že se nemohl dostavit k jednání nařízenému soudem, protože neovládá český jazyk a jakýkoliv kontakt s úřady v úředním jazyce mu činí problémy. Pokud mu obsah listin nikdo nepřeloží, není schopen na jejich obsah adekvátně reagovat, což se stalo i v tomto případě.

Dále stěžovatel uvedl, že prezidentské volby v Kamerunu se konaly dne 11. 10. 2004 a jejich vítězem se stal Paul Biya, který je kamerunským prezidentem nepřetržitě

od roku 1982. Po volbách se v říjnu a v listopadu konaly mítinky opoziční strany SDF (Social Democratic Front) nebo FSD (Front Social-Démocratique) prezidentského kandidáta Ni John Fru Ndi, kterých se stěžovatel zúčastnil. Pokud jde o pojmenování strany SDF stěžovatelem jako Social Development Fond, jde o naprostý nesmysl. K omylu zřejmě došlo vinou tlumočníka, protože sociální rozvojový fond není politickou stranou ani hnutím, ale působí v některých arabských a afrických zemích k podpoře a rozvoji ekonomiky, a o tomto fondu se stěžovatel rozhodně nezmiňoval. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel ústního jednání u krajského soudu nezúčastnil z důvodu výše naznačeného, nemohl uvést na pravou míru svá tlumočnickem zkomolená tvrzení. Výše uvedené skutečnosti nevzal soud ani žalovaný v potaz a ani o ně nerozšířil svoje dokazování. Soud více méně použil argumentů žalovaného, který však nezjišťoval důkazy hovořící ve prospěch stěžovatele, ale pouze účelově vybíral takové údaje, které jsou svým obsahem neurčitě (pouze popisují politickou, popř. ekonomickou situaci v zemi původu stěžovatele) nebo zaměřené v jeho neprospěch.

Stěžovatel závěrem požádal o odkladný účinek kasační stížnosti a navrhl, aby Nejvyšší správní soud předmětné rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud při svém posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny veškeré podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má všechny náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Nicméně tvrzení týkající se nesprávného pojmenování politické strany SDF stěžovatelem a námitka nesprávného tlumočení stěžovatelovy výpovědi byly uplatněny poprvé až v kasační stížnosti; krajský soud se proto k těmto námitkám nemohl vyjádřit (a tedy ani o ně nemohl rozšířit své dokazování, jak se domnívá stěžovatel). Kasační řízení je přitom založeno na přezkumu soudních rozhodnutí; pokud námitka není uplatněna již v řízení před krajským soudem, chybí zde podklad k přezkumu, a z tohoto důvodu se takovou námitkou Nejvyšší správní soud nemůže zabývat pro její nepřípustnost (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti zbývajících částí kasační stížnosti, jak mu je uloženo § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva. Kasační stížnost je proto přijatelná.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se v první řadě zabýval námitkou stěžovatele mířící do porušení jeho procesních práv, tj. že se nemohl účastnit ústního jednání před krajským soudem, neboť soud s ním komunikoval pouze v češtině, které nerozumí. Podle § 18 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. platí, že soud ustanoví účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, k tomuto ustanovení vyložil, že tato povinnost vzniká soudu pouze tehdy, „*pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnosti nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejich prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka*

účastník sám požádá.“ V tomto svém rozhodnutí dále Nejvyšší správní soud vyslovil názor, že nutnost tlumočení do jazyka, kterému účastník rozumí, nenastává jen u ústních úkonů soudu (při jednání), ale je nutno ji vztáhnout i na soudní písemnosti, které jsou doručovány účastníkům, neboť v tomto ohledu není žádného rozumného důvodu rozlišovat mezi úkony soudu učiněnými písemně a úkony soudu učiněnými ústně – některé písemnosti soudu, zejména výzvy, aby účastník něco učinil či se k něčemu vyjádřil, totiž nezřídka mají minimálně stejný význam pro uplatnění práv účastníka řízení v tomto řízení jako přímá sdělení či výzvy soudu učiněné při jednání (Nejvyšší správní soud ostatně také rozhodl, že cizinec v řízení o azylu musí být o právu vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání poučen v jazyce, kterému rozumí – viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, č. j. 5 Azs 5/2003 - 33, zveřejněný pod č. 59/2004 Sb. NSS).

Z uvedeného tedy vyplývá, že vyjde-li potřeba tlumočnicka v řízení najevo, je soud povinen účastníkovi tlumočit i své písemné úkony vůči takovému účastníkovi, které mohou mít vliv na uplatňování jeho procesních práv. Takovým úkonem je bezpochyby i předvolání k ústnímu jednání.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že v žalobě na č.l. 2 stěžovatel uvedl, že trvá na nařízeném ústním jednání, kterého se chce osobně zúčastnit a žádá o přítomnost tlumočnicka do jazyka francouzského. Dále ze spisu vyplývá, že krajský soud zaslal stěžovateli předvolání k ústnímu jednání na den 31. 1. 2007 v českém jazyce (č. l. 16). V protokolu o ústním jednání pak krajský soud konstatoval, že se stěžovatel nedostavil, avšak svou přítomnost neomluvil, a proto bude jednáno v jeho nepřítomnosti; totéž zopakoval v rozsudku. Jestliže tedy stěžovatel výslovně v žalobě požádal o tlumočnicka, lze dospět k závěru, že potřeba tlumočnicka vyšla v řízení najevo; tuto potřebu přitom nelze zúžit pouze na samotné ústní jednání, ale i na písemné úkony soudu vůči stěžovateli, jak je uvedeno výše. Krajský soud byl proto povinen stěžovatele předvolat k jednání v jazyce, jemuž rozumí. Pokud tak neučinil, porušil právo stěžovatele na tlumočnicka zakotvené v čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, jakož i právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.).

Uvedený názor potvrzuje i nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 186/05, v němž Ústavní soud dospěl k závěru, že „*existuje-li pochybnost o tom, zda je účastník řízení s ohledem na své jazykové znalosti schopen adekvátně reagovat na výzvu soudu ke splnění procesních povinností nebo uplatnění procesních práv v českém jazyce, je třeba úkon soudu provést rovněž v jazyce, kterému účastník řízení rozumí, anebo mu ustanovit tlumočnicka (§ 18 odst. 2 o. s. ř)*“. Názor, že tato potřeba v řízení nevyšla najevo, neboť účastník řízení podal složitá podání (žalobu a kasační stížnost) v českém jazyce, považuje Ústavní soud za nepřipustně formalistický. Tímto postupem zatížil krajský soud řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, čímž je naplněn kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Dále Nejvyšší správní soud z žaloby zjistil, že stěžovatel má informace, že jej hledá policie a že bude v případě návratu do Kamerunu uvězněn, a to bez soudu, přičemž podmínky v tamních věznicích jsou nelidské a život ohrožující. Námitka tedy směřovala na vztahení překážky vycestování na stěžovatele. Krajský soud po citaci § 91 zákona o azylu uvedl, že žalovaný ve svém rozhodnutí podrobně popsal informace, ze kterých vycházel, a lze uzavřít, že stěžovateli jako řadovému členu politické strany SDF (pokud jím fakticky

byl) nehrozí žádný postih a současně nebude mít v případě návratu ani potíže z titulu neúspěšného žadatele o azyl. Z žaloby a ze správního spisu nicméně vyplývá, že stěžovatel se obává vězení z důvodu účasti na politickém mítinku, nikoliv jen pro to, že je členem politické strany nebo že by mu hrozila perzekuce jako neúspěšnému žadateli o mezinárodní ochranu. K oprávněnosti obav stěžovatele z vězení pro účast na zmíněném mítinku a k možnosti uvěznění stěžovatele bez řádného soudu se však krajský soud nijak nevyjádřil a jeho rozhodnutí je tudíž nepřezkoumatelné i pro nedostatek důvodů.

Jelikož Nejvyšší správní soud shledal rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelným pro vadu řízení a nedostatek důvodů, nezabýval se poslední námitkou stěžovatele týkající se vad řízení před správním orgánem, napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.), v němž je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Krajský soud v novém řízení nařídí jednání, k němuž předvolá stěžovatele v jazyce, jemuž rozumí, a zajistí přítomnost tlumočníka při tomto jednání, aby stěžovatel mohl rozvést svá tvrzení uplatněná v žalobě (nikoliv však doplňovat nové žalobní body). V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2007

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu